

2. Статистичний збірник. Державна служба статистики України / за редакцією І. М. Нікітіної, Київ, 2015. – С. 18 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

3. Дослідження структури ВВП: матеріали дослідницького відділу ActionDataGroup, лютий 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.actiondatagroup.com/ua>.

4. Валовой внутренний продукт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://insiders.com.ua/spravochnik/valovoj-vnutrennij-produkt>.

5. Комплексна оцінка економічної ситуації в Україні у 2014-2015 рр. (частна 1: Загальна оцінка макроекономічної ситуації) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://iac.org.ua/kompleksna-otsinka-ekonomichnoyi-situatsiyi-v-ukrayini-u-2014-2015-rr-chastina-1-zagalna-otsinka-makroekonomichnoyi-situatsiyi/>.

Базилюк Я.Б.

*кандидат економічних наук, доцент,
Національний інститут стратегічних досліджень*

РЕАЛІЗАЦІЯ САНКЦІЙ В КОНТЕКСТІ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: АДАПТАЦІЯ ЕЛЕМЕНТІВ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ

Наявність у внутрішньому законодавстві економічних інструментів стримування агресії є важливим невійськовим елементом вирішення конфліктів та попередження деструктивних для економічної безпеки дій. Спеціалізовані органи, які здійснюють моніторинг, розробляють рекомендації щодо введення економічних (фінансових) санкцій та нагляду за їх дотриманням, широко представлені у таких країнах як США, Великобританія [5], Канада [7] та ін.

Найбільш розгалуженою багаторівневою системою з розроблення, імплементації та контролю за санкціями, яка утворювалась не одне століття володіють США (початок застосування міждержавних санкцій з боку США історично відноситься ще до 1812 р., коли економічні санкції були застосовані проти Великобританії) [4]. Система органів державного регулювання США, які розробляють та імплементують санкції, представлена низкою скоординованих між собою структурних підрозділів різних відомств, які здійснюють злагоджену роботу у законодавчій та виконавчій гілках влади.

Провідну роль у відіграє Президент США та Міністр фінансів США, яким надано право підпису у запровадженні санкцій. В цілому діяльність відомств політичного та фінансово-економічного профілю підкріплюється співпрацею з правоохоронними та силовими відомствами,

спільною координацією та діяльністю яких забезпечується висока результативність у забезпеченні поставлених цілей. Цільова група державних агенцій, які визначають та реалізують політику санкцій складається з: міністерства торгівлі (відділ промисловості та безпеки); міністерства оборони (адміністрація безпеки оборонних технологій); державного департаменту (дирекція контролю над торгівлею зброєю та відділ міжнародної безпеки та нерозповсюдження); міністерства енергетики (адміністрація національної ядерної безпеки); міністерства внутрішньої безпеки (управління імміграційного та митного контролю та науки і техніки); міністерства юстиції (ФБР та підрозділи національної безпеки); адміністрації президента (управління з бюджету); національної розвідки; міністерства фінансів (управління з контролю над іноземними активами). Зважаючи на роль США у глобальному світі, санкції, які застосовуються цією державою, запроваджуються за міжнародним (прийнятими на рівні ООН) та національним (у випадку створення загрози національним інтересам США) імперативом.

Хоча застосування економічних санкцій у Великобританії здійснювалося і раніше, у 2015 р. в цій країні було вирішено інституційно удосконалити процес застосування фінансових санкцій та покращити міжвідомче співробітництво. У квітні 2016 р. у Великобританії при міністерстві фінансів був створений Офіс з імплементації фінансових санкцій, на який покладено функцію роз'яснення, застосування та виконання фінансових санкцій у Великобританії, а також сприяння досягненню цілей зовнішньої політики Великобританії та національної безпеки.

На відміну від американського аналогу – Офісу з контролю іноземних активів, британське відомство діє згідно з чинним законодавством Великобританії [5]. Таким чином штрафи за невідповідність законодавству значною мірою накладаються виключно судовими рішеннями Великобританії. Британський офіс відіграє ключову роль як основний орган ліцензування заходів щодо фінансових санкцій та головний центр збору цільової інформації. В цілому Великобританія розбудовує широке міжвідомче співробітництво для планування, запровадження та дотримання фінансових санкцій.

Система захисту національних інтересів України постійно удосконалюється. Із введенням у 2014 р. нового механізму забезпечення національних інтересів – санкцій, Україна вперше адаптувала у внутрішньому законодавстві потужний інструмент невійськового стримування, який з успіхом вже використовується у багатьох країнах. Згідно до Закону України «Про санкції» [1], у відповідь на дії, які загрожують суверенітету, територіальній цілісності та іншим життєво важливим національним інтересам, держава може і повинна застосувати санкції, більшість з яких –

економічні (персоналізація відповідних юридичних і фізичних осіб здійснено відповідним Указом Президента України [2]).

Разом із тим для України актуалізується потреба законодавчого та інтелектуального удосконалення санаційної політики, і головне – отримання позитивного ефекту від запровадження санкцій [3; 6]. Ключову роль у цьому має відіграти врахування параметрів економічної безпеки при запровадженні санкцій, насамперед економічних. Для вирішення цього завдання в Україні доцільно організувати спеціалізований відділ (офісу) з політики формування та імплементації санкцій, що дозволило б удосконалити міжвідомчу координацію у відповідних питаннях. Крім цього міністерству економічного розвитку і торгівлі доцільно розробити параметри економічної безпеки та залучити їх до аналізу ефективності запроваджених санкцій, що дозволить посилити обґрунтованість рекомендацій щодо подальшої санаційної політики. Важливим елементом зміцнення економічної безпеки при здійсненні санаційної політики має стати покращення в Україні прозорості щодо запровадження економічних санкцій, для чого доречно створити відповідну інтернет-платформу.

Вжиття відповідних заходів дозволить істотно зміцнити економічну безпеку України та скерувати економічну політику для захисту національних інтересів.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про санкції» № 1644-VII від 14.08.2014 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1644-18>.
2. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України» № 133/2017 від 28 квітня 2017 року «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.rnbo.gov.ua/documents/445.html>.
3. Allen, Susan. The determinants of economic sanctions success and failure / Susan Hannah Allen // *International Interactions: Empirical and Theoretical Research in International Relations*. – 2005. – V. 31, Issue 2, 31: 117-38 [In English].
4. Economic Sanctions Policy and Implementation [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.state.gov/e/eb/tfs/spi/>.
5. Office of Financial Sanctions Implementation. Part of HM Treasury [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.gov.uk/government/organisations/office-of-financial-sanctions-implementation>.
6. Rogoff, Kenneth. Do Economic Sanctions Work? / Kenneth Rogoff.: <https://www.project-syndicate.org/commentary/do-economic-sanctions-work-by-kenneth-rogoff-2015-1> [In English].
7. Special Economic Measures Act. Canada. 1992 [Електронний ресурс] – Режим доступу: Assented to 1992-06-04 <http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/S-14.5/page-1.html#h-4>.